

Den Haag

ADVIEZEN – Adviescommissie omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed Den Haag 2

Gemeente Den Haag, 22 mei 2024

Locatie:

Spui C01.09

Aanwezig:

Margien Oepts

Plv. voorzitter

Frederik Pöll

Lid

Joris Molenaar

Lid

Secretaris:

Karen Heijne

BESPREEKSTUKKEN

De commissie heeft over onderstaande plannen geadviseerd. De adviezen zijn ter plekke vastgesteld.

1 Katerstraat 7 t/m 109, Boekhorststraat 60 t/m 64, Oog in 't Zeilstraat 18 t/m 69 en Paviljoensgracht 19C, D, E en 21

20240522 B/202327170

Bouwen/Cultuurhistorie: het veranderen van de gevel van de woningen Katerstraat 7 tot en met 109, Boekhorststraat 60 tot en met 64, Oog in 't Zeilstraat 18 tot en met 69 en Paviljoensgracht 19C, D, E en 21 door het vervangen van de schuiframen, panelen in kozijnen, verwijderen tegels op de gevels en herstellen van het gevelisolatiesysteem.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota en beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie'.

Het plan omvat het verduurzamen van onderhavige stadsvernieuwingswoonblokken uit de jaren '80. De bestaande architectuur is zorgvuldig en kenmerkend voor zijn tijd met gestucte gevels en fraaie halfronde trappenhuisen met glazen bouwstenen. De belangrijkste wijzigingen betreffen het vervangen van de bestaande schuiframen, het verlengen van de onderdorpels, het verwijderen van later aangebrachte tegels op de gevels en het herstellen van het gevelisolatiesysteem. Eerder beoordeelde de commissie wijzigingen aan het plan denkbaar, zij kon echter niet instemmen met de architectonische uitwerking van het plan.

De commissie constateert dat bij de oorspronkelijke overzichtstekening van de kleuren een bouwblok mist en vraagt deze aan te vullen. Voor een goede beoordeling van de aanpassingen is een complete informatieset nodig. Het dient inzichtelijk te zijn welke kleur op welke positie wordt toegepast in de nieuwe situatie. De gebruikte kleuren, met een vertaling naar een huidig kleursysteem ((NCS) kleurcode), dienen te worden opgenomen in de materiaal- en kleurstaat. En er dient te worden aangetoond dat de oorspronkelijke en nieuwe kleuren overeenkomen.

De grovere profilering van de voorgestelde kozijnen heeft de commissie eerder mogelijk voorstelbaar geacht. Zichtbare ventilatieroosters zijn in deze specifieke situatie aanvaardbaar.

De aangeleverde impressies laten het gevraagde kleurverschil zien voor de kozijnen. Het bestaande houten kozijn in een witte kleurstelling met de toegevoegde schuiframen en ventilatieroosters in een lichtgrijze kleurstelling. Alleen ter plaatse van de wit gestucte geveldelen worden ook de bestaande houten kozijnen in dezelfde lichtgrijze kleurstelling uitgevoerd. De commissie is overtuigd van deze kleurvariant. Het refereert aan de oorspronkelijke rustige belijning van de kozijnen. Zij vraagt echter ook het aluminiumprofiel in de kozijnkleur uit te voeren (detail 1).

De bestaande zwaluwnestkasten blijven gehandhaafd zoals bestaand en zijn in de gevel verwerkt. De ventilatievoorzieningen ten behoeve van de gevelkachels zijn oorspronkelijk,

waar deze niet meer functioneel zijn worden ze weggehaald en wordt de gevel hersteld en gestuct.

De commissie heeft in dit specifieke geval de locatie bezocht en daarbij een aantal zaken geconstateerd:

- Nog voor de vergunningverlening is gestart met de werkzaamheden, onder andere zijn een deel van de gevels reeds voorzien van nieuwe kleuren en is een aantal nieuwe kozijnen aangebracht zonder dat deze onderdelen zijn geaccordeerd.
- De oorspronkelijke kleuren dienen exact te worden gevolgd. In werkelijkheid volgen de nieuw aangebrachte kleuren echter niet het oorspronkelijke kleurschema. De commissie is niet overtuigd dat de opgezette kleurproefvlakken overeenkomen met de oorspronkelijk toegepaste en vergunde kleuren van het stucwerk, zoals aangeduid met de oude ISPO specificaties. Enkele tinten zijn niet overtuigend of onduidelijk en de tint oudroze op de aansluiting met de bestaande bebouwing mist.

2 Paganinistraat 32

20240522 B/2024-02339

Bouwen (beginselaanvraag): het vergroten van de woning Paganinistraat 32 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het beginselplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Onderhavig plan is gelegen op een rijwoning in de wijk Nieuw Waldeck. Een kenmerkende jaren '70 wijk, zogenaamde bloemkoolwijk, met woonerven en veel groen. De bebouwing wordt gevormd door geschakelde clusters met gevarieerdheid in woningtypen en de toepassing accenten en hoogteverschillen. Ondanks de verscheidenheid zijn de individuele onderdelen architectonisch duidelijk familie van elkaar. De detaillering en het materiaal- en kleurgebruik vormen de verbindende factor.

Gezien de hoogteverschillen in de wijk acht de commissie het toevoegen van een extra bouwlaag op onderhavig blok in beginsel voorstelbaar. Zij vraagt echter de gevels beter af te stemmen bij de bestaande architectuur en de bredere context van de structuur van de wijk. Om dit te kunnen beoordelen dient een tekening van het mogelijk toekomstige eindbeeld van de dakopbouw voor het gehele blok te worden voorgelegd. De commissie vraagt daarbij de bestaande situatie beter in de gevelaanzichten te verwerken, de getekende situatie komt nu niet overeen met de werkelijke situatie. De gemetselde penant bij de woningscheiding is bijvoorbeeld in werkelijkheid niet aanwezig.

De gevelcompositie verdient een nadere studie. De commissie vraagt nauw aan te sluiten bij het principe van de bestaande architectuur. Onder andere door alleen de kopgevels in metselwerk door te zetten, met in de zijgevel het kenmerkende zijraam, en aan de voor- en achterzijde de woningscheidende wand af te dekken met een paneel. De indeling van de puien hoeft niet een exacte kopie te zijn van de onderliggende indeling, maar moet wel verwantschap vertonen in vorm, maat en schaal om de opbouw een logisch

onderdeel van de bestaande architectuur te maken. Een tekening van de wachtgevel dient te worden toegevoegd.

3 Spaarnestraat 24

20240522 B/2023-00540

Bouwen: het vergroten van de woning Spaarnestraat 24 door het maken van een dakopbouw met een dakterras op de derde verdieping aan de achterzijde.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Eerder kon de commissie met de hoofdropzet van de dakopbouw instemmen, maar zij had nog opmerkingen met betrekking tot de architectonische uitwerking. Zij heeft gevraagd de opbouw in maat en vormgeving passend, maar voldoende ondergeschikt te maken in relatie tot de onderliggende bestaande architectuur.

De commissie spreekt haar waardering uit voor de intentie het plan zorgvuldig aan te laten sluiten bij de architectuur van het bestaande pand en bijbehorende details. Voor een passende beëindiging van de opbouw aan de bovenzijde vraagt de commissie te kijken naar de bestaande details in de gevel. Bijvoorbeeld door het herhalen van een soortgelijk element als het verbindende element boven de twee portiekramen zit, als gevelbeëindiging met een forse rollaag en forse, ronde daktrim.

De indeling van de achtergevel is voldoende passend en akkoord. De wachtgevels dienen in stucwerk in een stofgrijze kleurstelling (RAL 7037 of vergelijkbaar) te worden uitgevoerd.

De commissie constateert dat bij de detaillering van de kozijnen bij het bovendetail wel een negge is getekend, maar bij de overige detaillering niet. Zij vraagt de negge consequent door te zetten. Het metselwerkaccent boven de portiek dient te worden gedetailleerd. En de detaillering dient te worden aangevuld met een detail van het hekwerk aan de achterzijde. De – ten opzichte van de gevel - teruggelegen positie en de witte kleurstelling zijn akkoord.

De materiaal- en kleurstaat dient compleet te worden gemaakt met de opgave van specificaties. Voor de bekleding met gezaagde stenen dient eveneens op tekening (tekstueel) aangevuld te worden dat dit wordt uitgevoerd conform het bestaande metselwerk, namelijk met hetzelfde type en kleur steen, hetzelfde type en kleur voeg, en hetzelfde metselverband.

4 Thomsonlaan 42

20240522 B/2024-01830

Bouwen: het vergroten van de woning Thomsonlaan 42 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan zich een dakopbouw met de gekozen hoofdopzet op deze woning voorstellen, maar stemt op onderdelen van de architectonische uitwerking nog niet in met het voorliggende ontwerp.

De commissie spreekt haar waardering uit voor het principe van de opbouw en de nauwkeurige afstemming op de directe omgeving. Het ontwerp sluit qua typologie en uitwerking aan bij de kap op het linker buurpand. De commissie stemt in met de gekozen hoofdvorm. De indeling van de voorgevel is voorstelbaar, echter een raamopening aan de rechterzijde dient smaller te zijn en in de as van de topgevel te worden gesitueerd. De commissie merkt op dat de aanzichten en plattegronden op dit punt niet overeenkomen.

Door de situering van het pand is de dakkapel aan de rechterzijgevel volledig in het zicht. Voor de eenheid vraagt de commissie de dakkapel met dezelfde natuurlei als het dak te bekleden. De commissie stemt in met de indeling aan de achterzijde. Zij stemt echter niet in met een terras op het uitstekende gebouwdeel.

De detaillering en het materiaal- en kleurgebruik is afgestemd op de onderliggende architectuur en het naastgelegen pand. De commissie gaat ervan uit dat het dak wordt bekleed met natuurlei, afgestemd op de leisteen van het buurpand. Het hekwerk aan de achterzijde vraagt zij passend bij het pand en de omgeving uit te voeren in hout met een witte kleurstelling.

5 Van der Helststraat 36

20240522 B/2024-02332

Bouwen (beginselaanvraag): het vergroten van de woning Van der Helststraat 36 door het maken van een dakopbouw met dakterras.

Niet akkoord

Het beginselplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan zich een dakopbouw op deze woning in beginsel voorstellen, maar zij stemt nog niet in met de gekozen hoofdopzet en de architectonische uitwerking. De commissie constateert dat vanuit het ruimtelijke kader (omgevingsplan) de setback aan de voorzijde nog iets dieper dient te zijn.

Als eerste dakopbouw op dit architectonische ensemble is het voorliggende plan leidend voor toekomstige dakopbouwen op het blok. De opbouw dient passend te zijn bij de onderbouw en zich in vormgeving en uitwerking te hechten aan de bestaande architectuur. Tevens dient het ontwerp generiek genoeg te zijn om te kunnen worden herhaald op de buurpanden. Om de inpassing van het plan in zijn omgeving goed te kunnen beoordelen ziet de commissie graag een tekening van het ontwerp in een bredere context over het gehele architectonische ensemble voorgelegd.

Voor een goede hechting op de bestaande architectuur dient de materialisering (bekleding) van zowel de voor- als achtergevel met een keramisch materiaal te worden afgestemd op de oorspronkelijke bakstenen van de metselwerk gevel, namelijk wat

betreft de kleur en het formaat, het type en de kleur van de voeg, en het metselverband. De bovenzijde van de gevel vraagt de commissie af te sluiten met een rollaag.

Om aan te sluiten bij de onderliggende gevel vraagt de commissie om de gevel aan de achterzijde te voorzien van een keimlaag in dezelfde roomwitte kleurstelling. De wachtgevels vraagt de commissie in stucwerk uit te voeren in een stofgrijze kleurstelling (RAL 7037 of vergelijkbaar). Het metselwerk vraagt zij aan beide zijden een strek op de wachtgevel om te zetten.

Ook de indeling van de voorgevel vraagt de commissie af te stemmen op de onderliggende gevelindeling en architectuur. Een pui boven de erker is voorstelbaar, maar dient niet breder te zijn dan het vlakke deel van de erker. De commissie vraagt de zijlichten te laten vervallen. Een toegevoegd ondergeschikt dakraam aan de linkerzijde is voorstelbaar. De indeling van de achtergevel is voldoende passend en akkoord.

Het hekwerk aan de voorzijde is zichtbaar vanuit het straatbeeld en dient een halve meter verder teruggelegd te worden. Het hekwerk dient zo transparant mogelijk te worden vormgegeven, met stalen spijlen in een donkere kleurstelling. Aan de achterzijde vraagt de commissie het hekwerk een halve meter terug te leggen, behalve op de grens met de naastgelegen woning. Een witte kleurstelling is aan deze zijde passender.

Bij de verdere uitwerking van het plan dienen bij de architectuur passende detaillering en kleur- en materiaalspecificaties aangeleverd te worden. De commissie merkt daarbij op dat kunststof kozijnen voorstelbaar zijn, mits afgestemd op het profiel van de oorspronkelijke houten kozijnen en uitgevoerd met een blokprofiel.

Margien Oepts

Piv. voorzitter Adviescommissie omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed Den Haag